

Toimintakertomus
Verksamhetsberättelse

1.1.–31.12.2006

Toimintakertomus 1.1.2006– 31.12.2006

TOIMINNANJOHTAJAN KATSAUS	2
KTOL:N TEHTÄVÄ	3
VAPAAN SIVISTYSTYÖN JA OPISTOTOIMINNAN ARVOPOHJA	3
LIITON 87. TOIMINTAVUOSI	3
1. Edunvalvonta ja vaikuttamistoiminta	3
2. Viestintä	5
2.1. Yleistä	5
2.2. Aikuiskoulutuksen maailma -lehti	5
2.3. Sivistys.net -verkkolehti	6
3. Koulutus ja kehittämishankkeet	7
3.1. Koulutus	7
3.2. Kehittämishankkeet	10
4. Sidosryhmäyhteistyö	14
4.1. Yhteistyöhankkeet ja -tapahtumat	14
4.2. Jäsenyydet	15
4.3. Edustus yhteistyöryhmissä ja toimielimissä	15
5. Jäsenistö	16
5.1. Jäsenet	16
5.2. Jäsenmaksut	17
5.3. Ansiomerkit	18
6. Hallinto ja henkilöstö	18
6.1. Hallitus	18
6.2. Työvaliokunta	19
6.3. Sääntömuutostyöryhmä	19
6.4. Tilintarkastajat	19
6.5. Henkilöstö	19

TOIMINNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2006 alussa otettiin käyttöön uusi kansalaisopistoja koskeva valtion-osuusjärjestelmä, ja näin loppui pitkään jatkunut epätietoisuuden kausi. Uutta epävarmuutta toi kuitenkin Valtioneuvoston keväällä 2005 käynnistämä Paras-hanke kunta- ja palvelurakenteen uudistamiseksi. Vuoden 2006 aikana asiasta järjestettiin lukuisia alueellisia keskustelutapahtumia, joihin KTOL:n hallituksen jäsenet osallistuivat ja toivat niissä liiton kantoja esille. Paras-hankkeesta puhuttiin myös useissa KTOL:n järjestämissä seminaareissa. Puitelain valmistelu eteni syksyllä eduskunnan käsittelyyn, ja KTOL:n edustajat pääsivät esittämään kantojaan eri valiokunnille.

Koulutuksen arviointineuvoston ensimmäisen vaiheen arviointiraportti *Vapaan sivistystyön oppilaitosrakenne, palvelukyky ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus* valmistui keväällä. Raportti herätti ilmestyessään vilkasta keskustelua ja monenlaista arvostelua. Kansalaisopistoja koskeva osuus pohjautui osin vanhentuneeseen, puutteelliseen ja yhteismitattomaan aineistoon, josta kuitenkin vedettiin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Raportti antoi varsin voimakasta kritiikkiä kansalaisopistojen henkilöstötilanteesta: liian moni opisto toimii ilman kokopäiväistä rehtoria ja muuta päätoimista henkilöstöä.

Kesällä käynnistyi arvioinnin toinen vaihe, jossa tarkastellaan sitä, miten vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat sitoutuneet suuntaviivaohjauksen tavoitteisiin ja miten ne ovat edistäneet koulutustarjonnan suuntaamista asetettujen tavoitteiden mukaisesti. KTOL:n yhteinen kanta arviointineuvoston kyselyyn muotoiltiin elokuisessa seminaarissa Porissa.

Kansalaisopistojen ensimmäiset laatupalkinnot jaettiin joulukuussa. Kilpailuun osallistui kireästä aikataulusta huolimatta 22 opistoa eri puolilta Suomea. Neljä opistoa palkittiin kukin 30 000 eurolla hyvin onnistuneesta uusien opiskelijaryhmien rekrytoinnista ja opiskelijapohjan laajentamisesta.

Syksyllä KTOL oli ensimmäistä kertaa omalla osastolla mukana Kuntamarkkinoilla. Markkinakävijöiltä kyseltiin, mitä kansalaisopisto heille henkilökohtaisesti merkitsee. Tässä muutaman kävijän vastaukset:

”Mahtava laitos, lähellä, helppo mennä mukaan, edullinen.”

”Erinomaisen tärkeä instituutio ja kansalaistoiminnan aktivoija.”

”Erittäin merkittävä toiminta kunnissa, kuntalaisten etu.”

”Pienen paikkakunnan henkireikä.”

Helsingissä 22.3.2007

Heljä Nurmela
toiminnanjohtaja

KTOL:N TEHTÄVÄ

Liiton tarkoituksena on aikuiskoulutuksen ja aikuisopiskelun, kansalaisopistojen ja niitä vastaavien oppilaitosten sekä opiskelijayhdistysten edunvalvonta ja toiminnan tukeminen sekä vuorovaikutuksen edistäminen eri aikuiskoulutusorganisaatioiden välillä.

VAPAAN SIVISTYSTYÖN JA OPISTOTOIMINNAN ARVOPOHJA

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta tukea yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja kykyä toimia yhteisöissä sekä edistää kansanvaltaisuuden, tasa-arvon ja moniarvoisuuden toteutumista (Laki vapaasta sivistystyöstä 1§).

Koko maan kattava kansalaisopistoverkosto turvaa koulutuksellista tasa-arvoa ja koulutuspalvelujen saavutettavuutta tarjoamalla koulutuspalveluja paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin. Opistotoiminta on luonteeltaan monimuotoista, ja sitä kautta opistot luovat mahdollisuuksia persoonallisuuden monipuoliselle kehittämiselle ja aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamiselle. Opistot toteuttavat koulutuksellista tasa-arvoa tarjotessaan kansalaisille opistopalveluja sukupuolesta, sosiaalisesta asemasta, varallisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta.

LIITON 87. TOIMINTAVUOSI

1. Edunvalvonta ja vaikuttamistoiminta

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen valmistelu

Toimintavuoden aikana tärkein edunvalvonnallinen kysymys oli kunta- ja palvelurakennemuutos, ns. Paras-hanke. KTOL linjasi oman kantansa uudistukseen seuraavasti:

- kansalaisopistojen valtionosuuden tulee säilyä tuntiperustaisena
- kansalaisopistojen valtionosuuden tulee säilyä 57 prosenttina
- kansalaisopistojen valtionosuus tulee maksaa ylläpitäjälle
- kansalaisopistotoimintaa tulee kehittää lähipalveluna.

KTOL toi kantansa esille useissa yhteyksissä puitelain valmistelun yhteydessä niin eduskunnassa kuin Paras-hankkeen alueellisissa tapaamisissakin. KTOL:n linjaukset toimitettiin myös koko kentän tietoon paikallista ja alueellista vaikuttamista varten.

Vapaan sivistystyön arviointihanke

Koulutuksen arviointineuvoston 1. vaiheen arviointiraportti *Vapaan sivistystyön oppilaitosrakenne, palvelukyky ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus* valmistui maa-

liskuun lopussa. Raportti kiinnitti erityistä huomiota siihen, että vapaan sivistystyön oppilaitosten tulisi lisätä yhteistyötään sekä selkeyttää työnjakoaan. Voimakkain kansalaisopistoja koskeva kritiikki kohdistui henkilöstöjärjestelyihin: kaikissa opistoissa ei ole päätoimista rehtoria tai muuta henkilöstöä ja opetus hoidetaan tuntiopetusvoimin.

KTOL oli mukana tilaisuuksissa, joissa raporttia esiteltiin, sekä antoi Koulutuksen arviointineuvostolle oman palautteensa raportista.

Arvioinnin 2. vaihe käynnistyi ennen juhannusta keskusjärjestöille toimitetulla kyselylomakkeella. Kysely kohdistui suuntaviivoihin ja niiden toteutumiseen. Kansalaisopistoille kysely lähetettiin joulukuun alussa.

Kansalaisopistojen laatupalkinto

Kansalaisopistojen laatupalkintokilpailu toteutettiin vuonna 2006 ensimmäistä kertaa. Laatupalkintojen tavoitteena on tukea ja kannustaa kansalaisopistoja pitkäjänteiseen oman toiminnan ja sen laadun kehittämiseen. Laatupalkinnoilla tuetaan ja edistetään kansalaisopistojen paikallista ja alueellista tehtävää sekä samalla niiden yhteiskunnallista vaikuttavuutta omassa toimintaympäristössään. Tavoitteena on löytää parhaita käytäntöjä kansalaisopistojen oppimisen perustaksi.

Vuoden 2006 erityisteemana oli kansalaisopistojen toiminta osallistujapohjan laajentamiseksi. Määräaikaan mennessä kilpailuun tuli 22 hakemusta. Opetusministeriön asettama arviointiryhmä arvioi kirjalliset hakemukset, teki niiden perusteella arviointikäynnit kuudessa kansalaisopistossa ja teki esityksen laatupalkinnon saajista.

Opetusministeriö jakoi laatupalkinnot joulukuussa. Laatupalkinnon saivat Borgå medborgarinstitut, Parkanon kansalaisopisto, Tampereen työväenopisto ja Tornion kansalaisopisto. Kukin opisto palkittiin 30 000 eurolla.

Kunta- ja omistajasuhteet

KTOL piti aktiivisesti yhteyttä Suomen Kuntaliittoon. Keskusteluja käytiin mm. kunta- ja palvelurakennemuutostukseen liittyvistä kysymyksistä, alueopistojen perustamisesta sekä taiteen perusopetuksen järjestämisestä.

Syyskuussa KTOL osallistui omalla osastollaan Kuntamarkkinoille, jotka pidettiin Kuntatalossa Helsingissä. Yli 300 henkilöä osallistui päivien aikana kansalaisopistoihinsa kyselyyn KTOL:n osastolla.

Muu vaikuttaminen

KTOL:n edustajat tapasivat Opetushallituksen ja opetusministeriön virkamiesten kanssa monissa yhteisissä neuvotteluissa. Virkamiehet olivat mukana myös

useissa seminaareissa ja koulutustilaisuuksissa. Opetusministeriön asettama Vapaan sivistystyön yhteistyöryhmä kokoontui kerran vuoden aikana

KTOL:n edustajat vaikuttivat Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö VSY:n toimielimissä voimakkaasti siihen, että VSY:lle saatiin vahvistettua vuoden loppupuolella uudet säännöt. Uusien sääntöjen mukaan KTOL saa vuonna 2007 aloittavaan uusimuotoiseen hallitukseen kaksi edustajaa aiemman yhden sijasta.

KTOL:n edustajat ovat vuoden aikana tavanneet Kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja OAJ:n edustajia.

2. Viestintä

2.1. Yleistä

Luonnos liiton viestintästrategiaksi valmistui Viestinnän ja vaikuttamisen koulutusohjelmassa.

Terveyden edistämisen hankkeessa toteutettiin tiedotustilaisuus sekä valtakunnallinen tiedotuskampanja. Kansalaisopistojen hanketoimintaa nostettiin esiin tiedotuskampanjalla loppuvuodesta. Hankkeita esiteltiin Deski-tiedotepalvelun kautta valtakunnallisesti.

Liiton toimihenkilöt palvelivat mediaa antamalla perustietoa kansalaisopistojen toiminnasta.

Liiton verkkopalveluja kehitettiin. Hankkeille avattiin omia sivustoja ja niihin liitettiin tarpeen mukaan mahdollisuus käyttää Moodle-alustaa hanketoiminnan ja opetuksen tukena.

Vuoden 2006 aikana toimitettiin digitaalisessa muodossa kahdeksan jäsenkirjetä. Lisäksi opistojen rehtoreille ja eri aineiden päätoimisille opettajille lähetettiin erilaisia tiedotteita sähköpostilla.

Liiton toimistolle hankitun uuden rekisteriohjelman ja taloushallinnan ohjelmien integroidun järjestelmän tietojen hiominen ja käyttöönoton harjoittelu jatkui vielä vuoden aikana. Opistorekisterin käyttöönotto nopeutti ja helpotti monien peruspalvelujen toteuttamista ja tuki liiton tiedotustoiminnan kehittämistä.

2.2. Aikuiskoulutuksen maailma -lehti

Aikuiskoulutuksen maailma -lehti ilmestyi kuutena numerona teemoinaan kunta-uudistus, johtaminen, markkinointi, innovaatiot, EU-puheenjohtajuus ja ammattitaito.

Koulutuspolitiikasta ja siihen liittyvistä aiheista lehti käsitteli kunta- ja palvelurakennemuutostusta, kansalaisopistojen yhdistämisistä ja opetuksen laatutyötä. Johdattavista virkamiehistä ja päättäjistä haastateltiin opetusministeriön, Opetushallituksen, kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMO:n ja koulutuksen arviointineuvoston avainhenkilöitä.

Kansalaisopistojen toiminnan kehittämisen teemoja käsiteltiin johtamisen, viestinnän ja liiketalouden asiantuntijoiden sekä innovaatiotutkijan haastatteluin.

Toimituspolitiikan tavoitteena oli antaa eniten tilaa aikuiskasvatuksen käytännön toimijoille ja heidän kokemuksilleen: rehtoreille, opettajille ja muulle henkilökunnalle, myös oppilaitosten ylläpitäjille ja opiskelijoille.

Aikuiskoulutuksen maailma -lehti julkaisi säännöllisesti KTOL:n ajankohtaisasioiden palstaa, ja KTOL:n puheenjohtajat vuorottelivat omalla kirjoituspalstallaan. Keskusteluosiossa lukijat kävivät keskustelua vapaan sivistystyön laatutyöstä. KTOL:n kehittämishankkeista Kaveri-hankkeen liite levisi lehden jakelemana, ja juttuja julkaistiin myös terveyden edistämisestä, kestävästä kehityksestä ja maahanmuuttajakoulutuksen kehittämisestä.

Vapaan sivistystyön osaaminen ja pätevyys (VSOP) -hankkeesta tuotettiin Aikuiskoulutuksen maailma -lehden liitteenä levinnyt tiedotuslehti. CIMO:n tiedotuslehti Grundtvig-ohjelmasta jaettiin lehden liitteenä.

Aikuiskoulutuksen maailma -lehden päätoimittajana aloitti numerosta 2/2006 lähtien rehtori Juha Sihvonen. Lehden toimitusneuvosto jatkoi muuten entisessä kokoonpanossa, mutta Pirkko-Liisa Ollila jättäytyi pois toiminnasta syksyllä.

Lehden levikki oli vuoden lopussa 2202. Entisen Aikuisopettajien liitto AiOL ry:n Aikuisopettajien liitto AKOL ry:hyn siirtyneet jäsenet saivat lehden yhteistyösopimuksen mukaisesti vuoden ajan. Muita markkinointiin tähtääviä toimia olivat tilausmateriaalin tuottaminen ja levittäminen kansalaisopistoihin ja lehteä tilaamattomien kansalaisopistojen herättely.

2.3. Sivistys.net -verkkolehti

Sivistys.net -verkkolehti palvelee uutisluonteisen materiaalin välittäjänä. Sen toimittamisessa hyödynnettiin sen taustalla olevien lehtien eli Aikuiskoulutuksen maailma -lehden, Aikuiskasvatuksen ja Llinen sisällöntuotantoa. Uutisten ja artikkelien lisäksi Sivistys.net julkaisi kattavasti tietoa aikuiskasvatuksen tutkimuksista ja vapaan sivistystyön eri järjestöjen julkaisuista. Myös lukijoiden luokelämyksille tarjottiin foorumi, samoin yleiselle keskustelulle. European Adult Education Association EAEA:n ajankohtaisaineiston välittämistä jatkettiin.

Sivistys.netin kävijämäärä kohosi jatkuvasti ja oli vuoden lopulla runsaat 1700 viikoittain.

Sivistys.net -verkkolehden päätoimittajana jatkoi KVS:n toiminnanjohtaja Pekka Sallila.

3. Koulutus ja kehittämishankkeet

3. 1. Koulutus

KTOL:n ohjelmaan on vakiintunut kaksi vuosittaista seminaaria: Tammiseminaari ja Ajantasaseminaari. Lisäksi järjestetään koulutustilaisuuksia ajankohtaisista aiheista opistojen henkilöstön, opistolaisyhdistysten ja opistopiirien tarpeisiin sekä pitkäkestoista täydennyskoulutusta opetushenkilöstölle. Osa koulutuksista liittyi kehittämishankkeisiin, joita kuvataan kappaleessa 3.2.

Vuoden 2006 aikana toteutettiin seuraavat koulutukset:

Koulutus/seminaari	Aika	Paikka	Osallistujia
Tammiseminaari	4. - 5.1.	Tallinna	111
Terveysliikunnan opetussuunnitelmasuositus käyttöön	21.1.	Oulu	10
Koulutuspäivä tekijänoikeuslain ja taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman muutoksista	25.1.	Helsinki	17
Viestinnän ja vaikuttamisen koulutusohjelma			
2. lähijakso	9. - 10.2.	Helsinki	20
3. lähijakso	18. - 19.5.	Helsinki	20
päätösjakso	9. - 10.11.	Tuusula	16
Tupakasta vieroittamisen ryhmänohjaajakoulutus IV	10. - 11.2.	Helsinki	6
Kansalaisopistojen laatuseminaari	15.3. 31.3. 24.10.	Helsinki Oulu Kuopio	18 19 20
Monikulttuurinen käsityö -hanke			
peruskoulutus	16. - 17.3. 5. - 6.6. 7. - 8.8	Helsinki Helsinki Helsinki	17 18 18
seurantapäivä	17.3.	Helsinki	12

avoin seminaari	7.11.	Helsinki	35
Terveyden edistäminen kansalaisopistoissa -seminaari	17.3.	Helsinki	32
Terveysliikunnan opettajien ideapäivä IIb	1.4.	Lahti	33
Koulutuspäivä taiteen perusopetuksen uusien opetussuunnitelmasuosituksen käyttöönotosta	24.4.	Lempäälä	24
Erityistä ruokaa -opettajankoulutus	13.5.	Kuopio	9
AlueKAVERI-hanke			
aloitusseminaari	15.5.	Helsinki	44
Avoimen yliopiston käytännöt	12.12.	Hämeenlinna	33
henkilöstökoulutus	14.12.	Pori	9
Opistosihteerien suunnitteluseminaari	14.6.	Kittilä	24
Ajantasaseminaari	15. - 16.6.	Kittilä	37
Ikäteema-täydennyskoulutusohjelman suunnitteluseminaari	18.8.	Jyväskylä	23
Tupakasta vieroittamisen ryhmänohjaajakoulutus V	6. - 7.10.	Helsinki	4
Hankeosaamisen teemaseminaari	11.10.	Helsinki	30
Terveysliikunnan opetussuunnitelmasuositus käyttöön	13.10.	Jyväskylä	15
Terveysliikunnan opettajien ideapäivä III	14.10.	Jyväskylä	30
Hankeosaamisen teemaseminaari	16.10.	Helsinki	28
Laatu opitun tunnustamisessa	23.10.	Helsinki	45
Painonhallintaohjaajakoulutus IV	8. - 10.11. ja 14. - 15.12.	Tampere	14

Erityistä ruokaa -opettajankoulutus	16.11.	Vantaa	12
Kotitalousopettajien täydennys- koulutuspäivä	17.11.	Vantaa	10
Kansalais- ja työväenopistot tule- vaisuuden toimijoina -seminaari	24.11.	Turku	36
Tupakasta vieroittamisen infopäi- vä	30.11.	Kajaani	9
Vapaan sivistystyön toimijoiden yhteinen kestävän kehityksen seminaari	8.12.	Hämeenlinna	27
Hankeosaamisen teemasemi- naari	11. - 12.12.	Helsinki	34
Yhteensä			919

Kasvatustieteiden perusopinnot (25 op) monimuoto-opintoina

Kansalais- ja työväenopistojen liitto ja Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus TYT järjestivät yhteistyössä 25 opintopisteen laajuisia kasvatustieteiden (aikuiskasvatus ja kasvatustiede) perusopintoja monimuoto-opintoina kuudessa oppilaitoksessa, joissa perusopintoja opiskeli 122 opiskelijaa.

Suuntaviivaopintojen toteuttamisen tukeminen

Hankeosaaminen

KTOL järjesti syksyllä kolme hankeosaamisen seminaaria yhteistyössä opetusministeriön ja Opetushallituksen kanssa. Hankeosaamisen seminaarisarjalla pyrittiin kohentamaan kansalaisopistojen osaamista laaja-alaisesti. Kolmannen seminaarin yhteydessä järjestettiin hankkeiden esittelytilaisuus, jossa eri puolilta Suomea saapuneet hankeosaajat esittelivät toimintaansa ja työskentelytapojaan. Hankeosaamisesta valmistetaan vuosikokoukselle 2007 jaettava esite.

Ikäteema

Ikäteema-aiheisten alueellisten täydennyskoulutusten suunnittelu käynnistyi syksyn 2006 aikana. Jyväskylään ja Heinolaan suunniteltiin pilottikoulutukset, joissa etsittiin kansalaisopistokentällä hyvin toimivia toimintamalleja täydennyskoulutuksen toteuttamiseksi.

Elokuussa pidetyssä työseminaarissa kirjattiin toimenpiteitä täydennyskoulutuksen järjestämiseksi. Keskustelun ytimeen nousi sosiaalisen osaamisen tematiikka, jota kansalaisopistokenttä edustaa parhaimmillaan. Uusien opettajien mento-

rointi nostettiin erityisen huomion kohteeksi. Täydennyskoulutuksen muita aiheita voivat olla esimerkiksi asiakaspalvelu ja pedagogiikka.

Kansalaisopistojen kehittäminen

KTOL järjesti yhteistyössä Turun suomenkielisen työväenopiston kanssa kehittämisseminaarin, jossa pohdittiin yleisesti tämän päivän kansalaisopistotoimintaa, tulevien vuosien suuntaviivoja ja kehittämistarpeita, henkilöstön oloja sekä opistotyön uhkia ja ongelmia. Tilaisuus oli valtakunnallinen, ja sen kohderyhmänä olivat erityisesti kansalaisopistojen rehtorit ja muu hallinto henkilöstö.

Laatu

KTOL järjesti kolme kansalaisopistojen laatuseminaaria, joissa kurssimateriaalina käytettiin toimialarehtori, EFQM-kouluttaja Martti Markkasen laatimaa Kansalaisopistojen laadunarviointi -kirjasta. KTOL järjesti Laatu opitun tunnustamisesa -seminaarin yhteistyössä Aikuisten oppimisen pohjoismaisen verkoston NVL:n kanssa.

Monikulttuurisuus- ja maahanmuuttajatyön tukeminen

KTOL järjesti joulukuussa ideointi- ja suunnittelupalaverin, jonka teemana oli kansalaisopistojen monikulttuurisuus- ja maahanmuuttajatyön tukeminen. Palaverissa oli mukana osanottajia viidestä kansalaisopistosta eri puolilta Suomea.

Opistosihteerit

Opistosihteerille järjestettiin omaa suuntaviivoja avaavaa koulutusta Ajantasa-seminaarin yhteydessä.

3.2. Kehittämishankkeet

AlueKAVERI

KTOL sekä Helsingin, Tampereen ja Turun avoimet yliopistot käynnistivät kansalaisopistojen ja avointen yliopistojen alueellisen yhteistyön kehittämishankkeen (AlueKAVERI) vuosille 2006 - 2008. Tavoitteena on kehittää kansalaisopistojen ja avointen yliopistojen yhteistyökäytäntöjä avoimen yliopiston opinnoissa.

Mukaan lähti yhteensä 33 kansalaisopistoa, jotka toimivat neljässä eri verkostossa. KTOL tiedotti hankkeesta jäsentiedotteissaan, verkkosivuillaan ja Aikuis-koulutuksen maailma -lehdessä sekä rekrytoi opistoja mukaan hankkeeseen. Toukokuussa järjestettiin aloitusseminaari, jossa julkistettiin AlueKAVERIn kotisivut.

Ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa. Ohjausryhmän lisäksi hankkeelle perustettiin operatiivinen projektiryhmä, joka kokoontui kolme kertaa. Jokaisen verkoston opistot kokoontuivat ja toimivat omilla alueillaan.

Häme-Pirkanmaan, Uusimaa-Porvoon ja Varsinais-Suomen verkostoissa tehtiin syksyllä opintotarjontakyselyt alueen asukkaille. Satakunnassa kysely tehtiin jo keväällä. Kyselyjen perusteella opistot jatkoivat keskenään avoimen yliopiston opintojen järjestämisneuvotteluja.

Opistojen henkilökunnalle järjestettiin kaksi samansisältöistä koulutusta, joissa teemoina olivat Mitä avoin yliopisto-opetus on? ja Opiskelijan ohjaus ja neuvonta.

<http://www.ktolhanke.net/avoin/>

Becoming More Visible

Vuonna 2004 alkaneessa BMV-projektissa luodaan erilaisia malleja turvapaikanhakijoiden elämänhallinnan kehittämiseen ja juurrutetaan kehitettyjä toimintamalleja sekä tuotetaan turvapaikanhakijoiden työtoimintaan ja koulutukseen soveltuvaa uutta materiaalia ja työmenetelmiä. KTOL:n osaprojektin tavoitteena on osaltaan edistää monikulttuurisen työelämän ja yhteiskunnan rakentamista.

Projektissa tuotetaan turvapaikanhakijoiden empowerment-aineisto, työllistymistä tukeva infopaketti, turvapaikanhakijoille räätälöity kansalais- ja tietoyhteiskuntamateriaali sekä suomen kielen monimuotoinen opetusmateriaali. Tuotteita voidaan käyttää myös kaikenlaisen muun maahanmuuttajakoulutuksen tukena kansalaisopistoissa.

Toimintavuoden aikana BMV-hanke verkostoitui ja teki yhteistyötä monien kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. KTOL:n edustajat olivat mukana sekä hankkeen ohjausryhmässä että kehittämissyöryhmässä. Ohjausryhmän kokouksia oli vuoden aikana kaksi. Hankkeessa järjestettiin kansalais- ja työväenopistojen opettajille koulutusta neljällä eri paikkakunnalla sekä yksi valtakunnallinen äidinkielenopettajille suunnattu seminaari Tampereella. Koulutukseen osallistui useiden kansalaisopistojen opettajia.

KTOL ylläpiti ja kehitti BMV-projektin verkkosivustoa ja siihen liittyviä Moodle-palveluja osana omien verkkopalvelujensa kehittämissyöryhmässä. KTOL tiedotti hankkeesta ja siihen liittyvistä koulutustapahtumista Aikuiskoulutuksen maailma-lehdessä, jäsentiedotteissa ja omilla verkkosivuillaan.

www.becominmorevisible.net

InfoNet

KTOL osallistui Grundtvig 4 -rahoitteisen aikuiskasvatuksen tiedottajien ja toimittajien eurooppalaisen InfoNet-verkoston toimintaan. Saksalaisen Akademie Klausenhofin koordinoiman verkoston tavoitteena on perustaa eurooppalainen uutis- ja artikkelipalvelu, joka suunnataan alan toimittajille ja muille toimijoille. Verkossa toimivan uutispalvelun lisäksi tuotetaan uutiskirje kahdeksan kertaa vuodessa.

Verkostolla on lähes jokaisessa EU-maassa kirjeenvaihtaja. Suomen kirjeenvaihtajana toimii Sirkku Määttä.

Vuonna 2006 uutispalvelun sisältöjä ja levittämistä pohtiva työryhmä kokoontui kolme kertaa: Maltalla, Vilnassa ja Budapestissa. Verkossa toimiva uutispalvelu saatiin koekäyttöön, ja ensimmäinen uutiskirje ilmestyi lokakuussa 2006.

www.infonet-ae.net

Kestävä kehitys

Opetusministeriö myönsi vuosille 2006 - 2007 valtionavustuksen käytettäväksi kestävän kehityksen toiminnan edistämiseksi kansalaisopistoissa. Vuonna 2006 järjestettiin yhteistyössä muiden vapaan sivistystyön toimijoiden kanssa valtakunnallinen sosiaalisen kestävän kehityksen seminaari sekä suunniteltiin yhteistä tiedotuskampanjaa. Kestävän kehityksen teemaa käsiteltiin ja esiteltiin vuoden aikana myös KTOL:n muissa seminaareissa ja tapahtumissa.

KTOL ylläpiti hankesivustoa, jonne on koottu kansalaisopistoissa ja vapaan sivistystyön parissa jo olemassa olevaa alan tietoutta.

www.ktolhanke.net/kestavakehitys

Monikulttuurinen käsityö

Monikulttuurinen käsityö -hankkeessa järjestettiin 3 opintoviikon peruskoulutus käsityöopettajille. Koulutus tiivisti vuosina 2004 - 2005 saadut hyvät käytännöt ja tarjosi eväitä monikulttuurisen käsityöopetuksen kehittämiseen. Lisäksi pilottikoulutukseen osallistuneille järjestettiin ajantasapäivä.

Syyskaudella Monikulttuurinen käsityö -hankkeen tuottama uusi tieto välitettiin suurelle yleisölle kuusiosaisen Käsityön kieli -TV-sarjan kautta. Ohjelmassa esiintyivät koulutusohjelman asiantuntijat ja taitajat, ja se toteutettiin yhteistyössä TV1:n YLE Kulttuuri / Oppimisen kanssa. Käsityön kieli -sarja esitettiin syksyllä sekä TV1:llä että YLE Teemalla. Sarjan teemoista laadittiin myös oppimateriaalia verkkoon.

Loppuvuodesta järjestettiin avoin Monikulttuurinen käsityö - Hyvät käytännöt -seminaari, jossa osallistujille välitettiin hankkeessa saatuja kokemuksia.

www.ktolhanke.net/moku

Moodle

Opetusministeriö myönsi vuosille 2006 - 2007 valtionavustuksen käytettäväksi Moodle-alustan räätälöimiseen opetus- ja palvelutoimintaa tukevaksi yhteistyöympäristöksi kansalaisopistojen käyttöön.

Keväällä 2005 toteutetun kyselyn tulosten perusteella suunniteltiin tarjottavaa koulutusta ja ylläpidon toimintamalleja. Hankkeessa selvitettiin alustalla toimivien ympäristöjen ylläpidon ja hallinnoinnin perusteita sekä kehitettiin niistä suosituksia kansalaisopistojen eri tavoin toteutuvaa yhteistyötä palveleviksi toimintamalleiksi.

Moodlen kiinnostavuutta lisättiin hiomalla muutamien opistojen kanssa niiden tuottamia verkkokursseja esittelykuntoon. Hankkeessa koulutettiin Moodle-käyttäjiä teknisen ylläpidon näkökulmasta ja varsinaisia käyttäjiä kahdella pilotti-paikkakunnalla, Vaasassa ja Nokiolla. Moodle-hankkeessa tehtiin yhteistyötä kaikkien käynnissä olevien virtuaalikansalaisopistohankkeiden kanssa

Terveyden edistäminen

Terveyden edistämisen hankekokonaisuuden toteuttaminen jatkui seuraavilla osa-alueilla: aloittelevien terveystoiminta, painonhallinta, tupakasta vieroittaminen ja terveellinen ravitsemus. Erityistä huomiota kiinnitettiin aliedustettujen kohderyhmien tavoittamiseen sekä kansalaisopistojen terveyden edistämistyöstä tiedottamiseen. Hankekokonaisuuteen saatiin rahoitusta seuraavista ministeriöistä: OPM, STM ja MMM. Lisäksi käytiin yhteistyöneuvotteluja Mielenterveyden ensiapukoulutuksen järjestämisestä (Suomen Mielenterveysseura ry), alkoholin suurkulutuksen vähentämiseen puuttumisesta (terveyskeskusten laatuverkosto) ja Terveysportaaliin liittyvästä kansalaisten kouluttamisesta (Sitra).

Tiedotusta toteutettiin terveyden edistämisen hankkeen viestintätyöryhmän laatiman tiedotussuunnitelman pohjalta. Kertomusvuonna toteutettiin valtakunnallinen tiedotuskampanja, jonka teemana oli ”terveys vaatii oppimista”. Paikallista tiedottamista varten laadittiin tiedotepohja, kuvapankki ja ohjeistus tiedotustilaisuuden järjestämiseen. Asia oli esillä vuoden aikana mediassa sekä valtakunnallisesti että paikallisesti. Lisäksi hanketta esiteltiin seuraavissa tilaisuuksissa:

- Terveyttä edistävän liikunnan neuvottelukunnan kokous (OPM & STM)
- Kunnon Laiva (Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma)
- Erityisliikunnan päivät (Liikuntatieteellinen seura)
- Soveltavan liikunnan teemavuoden päätösjuhla (Soveltava Liikunta SoveLi ry)
- Kotitalousopettajien koulutuspäivät (Kotitalousopettajien liitto)

Kertomusvuonna ylläpidettiin Terveyden edistämisen hankkeen verkkosivuja ja opettajia palvelevaa virtuaalista opettajanhuonetta. Sivusto on hankekokonaisuuden sisäisen tiedotuksen pääkanava.

Kansalaisopistojen opettajille, rehtoreille ja koulutussuunnittelijoille järjestettiin täydennyskoulutusta. Terveystavoitteisten ryhmien ja kurssien toteuttamiseen laadittiin seuraavat opettajan materiaalit:

- Laatuselänteille ja Terveystavoitteiden eväät -opettajan materiaali
- Erityistä ruokaa -opettajan materiaali
- Nyt vapaaksi! -Tupakasta vieroittamisen opas ryhmänohjaajalle.

Laadukkaat ruokavalinnat -opetussuunnitelmasuositus tarkistettiin saatujen palautteiden ja kokemusten pohjalta ja lopullinen versio julkaistiin vuoden lopussa.

Terveystavoitteiden edistämisen hankekokonaisuutta suunniteltiin yhteistyössä kansalaisopistojen kanssa. Lisäksi tehtiin yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa: Finfood - Suomen Ruokatieto ry, Suomen Sydänliitto ry, Suomen Diabetesliitto ry, Hengitysliitto Heli ry, Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA, terveyskeskusten laatuverkosto, Helsingin yliopiston kotitalous- ja käsityötieteiden laitos, Suomen Latu ry, UKK-instituutti, Valtion ravitsemusneuvottelukunta sekä elintarviketeollisuuden tiedotusyksiköt, mm. Kotimaiset Kasvikset ry ja Leipätiedotus ry.

Kansalaisopistoja kannustettiin tekemään poikkihallinnollista yhteistyötä omalla paikkakunnalla.

Viestinnän ja vaikuttamisen koulutusohjelma VIVAKO

Vuonna 2005 alkanut Viestinnän ja vaikuttamisen koulutusohjelma jatkui. Koulutusohjelman 2. ja 3. moduuli sekä päätösseminaari järjestettiin vuoden aikana. Koulutusohjelmaan osallistui yhteensä 20 henkilöä 16:sta eri opistosta ja KTOL:sta.

<http://www.ktolhanke.net/vivako/>

4. Sidosryhmäyhteistyö

4.1. Yhteistyöhankkeet ja -tapahtumat

- Jatkettiin yhteistyötä Förbundet för arbetar- och medborgarinstitut i Svenskfinland Fami r.f.:n kanssa. Yhteisiä suunnittelupalavereja pidettiin useita.
- Jatkettiin yhteistyötä Discendum Oy:n kanssa. KTOL toimi Optima-alustan käytön koordinaattorina ja Discendum huolehti palvelun toimivuudesta.
- KTOL ja Kopiosto allekirjoittivat alkuvuodesta valokopiointilupia koskevan neuvotteluasiakirjan vuosille 2006 – 07.
- KTOL oli mukana kehittämässä ja toteuttamassa VSY:n KUVASI – Kulttuurien välinen vapaa sivistystyö -hankkeen koulutuskokonaisuutta Monikulttuurisuuden kohtaaminen – valmiuksia opettajille ja muille toimijoille.

- KTOL osallistui Aikuiskouluttajien liitto AKOL ry:n järjestämään seminaarin Vantaalla 22.4.
- KTOL osallistui Kuuma-opistojen yhteistyöseminaariin Mäntsälässä 5.5.
- KTOL osallistui Espoossa pidettyyn Suomen musiikkineuvoston vuosikokoukseen 10.5.
- *Monimuotoinen musiikkikoulutus* -työryhmä jatkoi työskentelyään.
- KTOL oli mukana Opistolaisten kesäpäivillä Raahessa 12. – 13.8. Päivien järjestelyistä ja sisällöistä vastasivat Raahe-opistolaiset ry ja Raahe-opisto.
- KTOL osallistui Uudenmaan ja Hämeen opistopiirien opistopäiville Karjalohjan Päiväkummussa 23.9.
- KTOL:n edustajat osallistuivat Avointen yliopistojen neuvottelupäiville Helsingissä 27. – 28.9.
- Toiminnanjohtajalta tilattu kolumni *Music for all* ilmestyi Finnish Music Quarterly -lehden numerossa 3/2006.
- KTOL järjesti Ateneumin taidemuseon ja Kirkkopalvelujen kanssa yhteistyössä Voimaa taiteesta – Kuvamatkoja maalaustaiteeseen -seminaarin 25.10. Helsingissä.
- Toiminnanjohtaja osallistui kutsuttuna koulutusta käsitelleeseen Presidenttifoorumiin Presidentinlinnassa 16.11.
- KTOL oli mukana Kaamosseminaarissa, joka järjestettiin Kuusamon Rukalla 16. – 17.11. Seminaarin järjestelyistä ja sisällöistä vastasivat Oulun opistopiiri ja Kuusamon kansalaisopisto.

4.2. Jäsenyydet

Liitto oli jäsenenä Helsingin seudun kauppakamarissa, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:ssa, Pohjola-Nordenissa, Suomen musiikkineuvostossa, Suomen pakolaisapu ry:ssä, Suomen YK-liitossa ja Vapaan sivistystyön yhteisjärjestössä (VSY).

4.3. Edustus yhteistyöryhmissä ja toimielimissä

- Aikuiskoulutusneuvosto, varajäsenenä Heljä Nurmela 1.4. alkaen
- Alfred Kordelinin Säätiön kansansivistysjaosto, jäsenenä Martti Markkanen ja varajäsenenä Jukka Järvisalo
- Becoming More Visible -hankkeen ohjausryhmä, jäsenenä Heljä Nurmela
- Becoming More Visible -hankkeen kehittämisryhmä, jäsenenä Liisa Honka
- Harrastajateatterikesä, jäsenenä Markku Nurmi ja varajäsenenä Pertti Jääskä
- Helsingin yliopiston vapaan sivistystyön toimikunta, jäsenenä Urpo Kallio ja varajäsenenä Heljä Nurmela
- Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston johtokunta, varajäsenenä Heljä Nurmela
- Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO, Grundtvig/Nordplus -asiantuntijaryhmä, jäsenenä Heikki Vuorila
- Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittämisjaosto, jäsenenä Taina Törmä

- Kansanvalistusseuran hallintoneuvosto, jäsenenä Heljä Nurmela
- Lukineuvola-hankkeen ohjausryhmä, jäsenenä Heikki Vuorila
- Suomen Settlementiliiton MamuSet – Maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuustyö -hankkeen ohjausryhmä, jäsenenä Heikki Vuorila
- Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista valmistellut työryhmä, asiantuntijajäsenenä Heljä Nurmela
- Opetusministeriön kuvataiteen koulutustoimikunta, jäsenenä Hannu Kauppi
- Opetusministeriön vapaan sivistystyön yhteistyöryhmä, jäsenenä Martti Markkanen syyskuun loppuun asti, Mauri Tammela lokakuusta lähtien
- Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen yhteistyöryhmä, jäsenenä Raija Lampila ja Sini Louhivuori
- VSY:n hallitus, jäsenenä Mauri Tammela, varajäsenenä Heljä Nurmela
- VSY:n työvaliokunta, jäsenenä Mauri Tammela ja Heljä Nurmela

5. Jäsenistö

5.1. Jäsenet

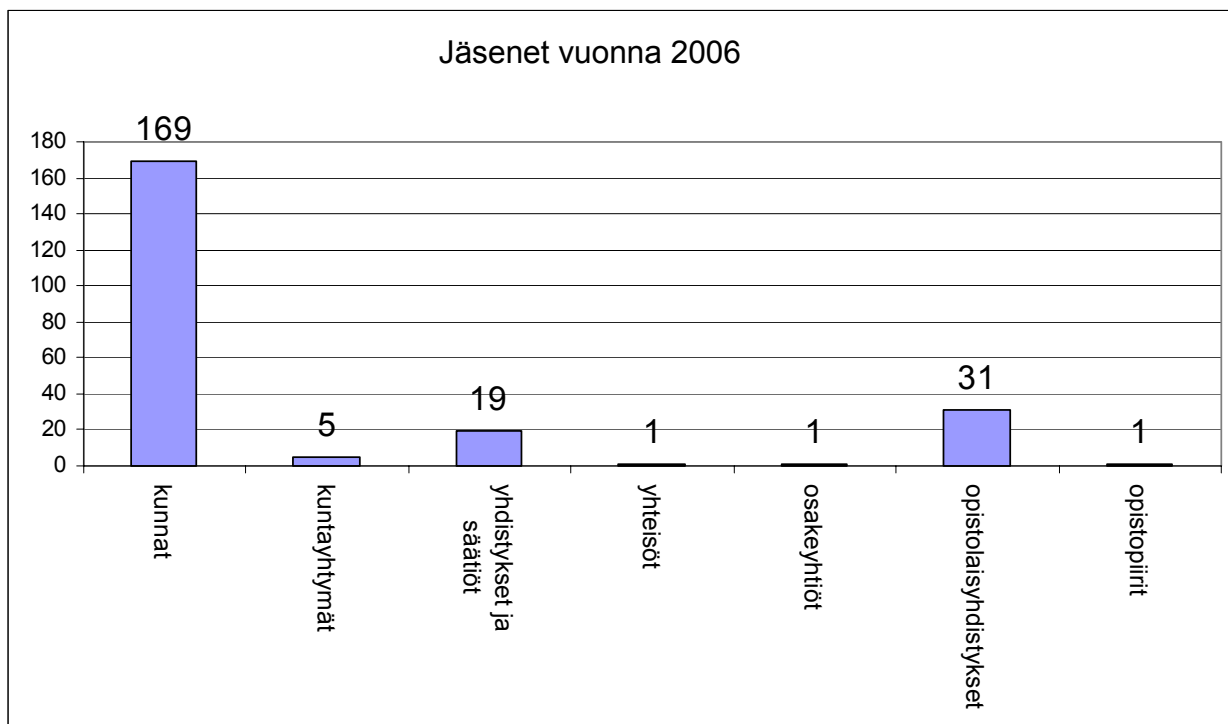
Vuonna 2006 liiton jäseneksi hyväksyttiin

- Alavuden kaupunki
- Etelä-Karjalan Kansalaisopistosäätiö
- Joensuun kaupunki
- Rovaniemen kaupunki

Liiton jäsenyydestä erosivat:

- Hangon suomenkielisen kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
- Harjavallan kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
- Kontiolahden kunta
- Lappeenrannan työväenopiston kannatusyhdistys ry
- Lappeenrannan työväenopiston opistolaisyhdistys ry
- Polvijärven kunta
- Puolangan kunta
- Rovaniemen mlk
- Ruoveden opiston opiskelijat ry
- Saimaan Seutujen Opisto Osakeyhtiö
- Toukolan Settlementti ry
- Ylöjärven työväenopiston opiskelijat ry

Vuoden 2006 lopussa liitossa oli 227 jäsentä, joista kuntia oli 169, kuntayhtymiä 5, yksityisiä yhdistyksiä ja säätiöitä yhteensä 19, yhteisöjä 1, osakeyhtiöitä 1, opistolaisyhdistyksiä 31 ja opistopiirejä 1.

5.2. Jäsenmaksut

Vuosikokouksen vahvistamat jäsenmaksut vuodelle 2006 olivat seuraavat:

Opiston valtionosuuteen oikeuttavien opetustuntien määrä	jäsenmaksu
– 1 999	353 €
2 000 – 3 999	530 €
4 000 – 5 999	795 €
6 000 – 8 999	883 €
9 000 – 11 999	1059 €
12 000 – 14 999	1202 €
15 000 – 19 999	1295 €
20 000 – 24 999	1387 €
25 000 – 29 999	1615 €
30 000 – 34 999	1716 €
35 000 –	1817 €

Opistolaisyhdistysten jäsenmaksut olivat opiston valtionosuuteen oikeuttavien opetustuntien määrän mukaan seuraavat:

Valtionosuustunnit	jäsenmaksu
alle 14 999	52,50 €
yli 15 000	100,80 €

Muiden yhteisöjäsenten jäsenmaksu vuonna 2006 oli 250 €.

5.3. Ansiomerkit

Ansiomerkkejä myönnetään liiton jäsenopistojen tai niiden opiskelijakuntien työntekijöille sekä toimi- ja luottamushenkilöille, jotka ovat hoitaneet tointaan tai luottamustehtäviään aktiivisesti ja muutoinkin niin, että he ovat paikallisen kansalais- ja työväenopistotoiminnan kannalta tunnustuksen ansainneet. Ansiomerkki voidaan myöntää myös sellaiselle ulkopuoliselle henkilölle, joka erittäin ansiokkaasti on toiminut kansalais- työväenopistoliiikkeen hyväksi. Liiton hallitus päättää ansiomerkkien myöntämisestä.

Vuoden aikana myönnettiin liiton 10-vuotisansiomerkkejä 192 kpl, 20-vuotisansiomerkkejä 113 kpl ja 30-vuotisansiomerkkejä 66 kpl.

6. Hallinto ja henkilöstö

6.1. Hallitus

Vuoden aikana pidettiin 6 hallituksen kokousta. Hallituksen puheenjohtajana toimi Mauri Tammela (läsnä 6 kertaa), Kittilän kunta, I varapuheenjohtajana Mika Kempas (4), Kotkan kaupunki, ja II varapuheenjohtajana Liisa Vornanen (6), Haapaveden kaupunki. Puheenjohtajiston henkilökohtaiset varajäsenet olivat Vappu Kraatari, Kemin kaupunki, Juha Sihvonen (1), Valkeakosken kaupunki, ja Susanna Auvinen, Kuusamon kaupunki.

Hallituksen muut jäsenet olivat Shaukat Anjam (6), Pihtiputaan kunta, Alexander Bruk (3), Otsolan kannatusyhdistys ry, Jukka Järvisalo (5), Etelä-Karjalan kansalaisopistosäätiö 30.9. asti, Jyränkölän Settlementti ry 1.10. alkaen, Sakari Niemi (5), Puumalan kunta, Eila Parviainen (5), Kajaanin kaupunki, Taina Törmä (5), Tampereen kaupunki 31.5. asti, Helsingin kaupunki 1.6. alkaen, Kaisa Väyrynen (6), Vantaan kaupunki, ja Kaija Ylinen (6), Kauhavan kaupunki.

Hallituksen varajäsenet samassa järjestyksessä kuin varsinaiset jäsenet: Marja Peltonen, Jyväskylän seudun kansalaisopiston koulutuskuntayhtymä, Mauno Kuusela, Jyränkölän Settlementti ry, Ari Tuupainen, Harjulan Settlementti ry, Leena Hytönen, Mikkelin kaupunki, Annikki Niskanen, Sotkamon kunta, Sirkka-Liisa Jukarainen (1), Tampereen työväenopiston opiskelijat ry., Tarja Lang, Espoon kaupunki, ja Sannasirkku Autio, Vaasan kaupunki.

Hallitus kokoontui Helsingin ohella myös Porissa ja Jyväskylässä. Hallituksen sihteerinä toimi vs. suunnittelija Heikki Vuorila.

6.2. Työvaliokunta

Työvaliokunta piti yhteyttä ja valmisteli asioita sähköpostitse, puhelimitse ja muiden kokousten ja tapaamisten yhteydessä. Työvaliokunnan muodosti puheenjohtajisto ja sihteerinä toimi toiminnanjohtaja.

6.3. Sääntömuutostyöryhmä

Hallitus asetti 29.3. sääntömuutostyöryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella sääntömuutosesitystä vuoden 2007 vuosikokoukselle. Työryhmään kuului työvaliokunnan jäsenten lisäksi Kaisa Väyrynen, sihteerinä toimi toiminnanjohtaja. Työryhmä kokoontui kerran.

6.4. Tilintarkastajat

Liiton tilintarkastajina toimivat KHT Timo Virkilä, varalla Ernst & Young Oy, ja rehtori Pertti Jääskä Porvoon kansalaisopistosta, varalla Urpo Kallio Helsingin aikuisopistosta.

6.5. Henkilöstö

Liiton palveluksessa olivat vuoden aikana seuraavat henkilöt:

Hellström Ulla, toimistosihteeri
Honka Liisa, suunnittelija
Karvonen Tarja, toimistosihteeri
Kauravaara Kati, suunnittelija
Luoto Krista, siivooja
Määttä Sirkku, toimituspäällikkö
Nurmela Heljä, toiminnanjohtaja
Salonen Eini, taloussihteeri 31.3. asti
Sartoneva Pirkko, suunnittelija, toimivapaalla koko vuoden
Siljander Marketta, vs. taloussihteeri
Vuorila, Heikki, vs. suunnittelija

Kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL ry

Jäsenluettelo 2006

Kuntajäsenet

Alajärven kaupunki	Kajaanin kaupunki
Alastaron kunta	Kalajoen kaupunki
Alavuden kaupunki	Kangasalan kunta
Elimäen kunta	Kankaanpään kaupunki
Enontekiön kunta	Kannuksen kaupunki
Espoon kaupunki/Esbo stad	Karjaan kaupunki/Karis stad
Euran kunta	Karkkilan kaupunki
Forssan kaupunki	Karstulan kunta
Haapajärven kaupunki	Kaskisten kaupunki/Kaskö stad
Haapaveden kaupunki	Kauhajoen kunta
Halikon kunta	Kauhavan kaupunki
Haminan kaupunki	Kauniaisten kaupunki/Grankulla stad
Hangon kaupunki	Kemijärven kaupunki
Hangö stad	Kemin kaupunki
Hankasalmen kunta	Keminmaan kunta
Hausjärven kunta	Kempeleen kunta
Heinäveden kunta	Kerimäen kunta
Helsingfors stad	Kesälahden kunta
Helsingin kaupunki	Keuruun kaupunki
Huittisten kaupunki	Kirkkonummen kunta/Kyrkslätts kommun
Hyrnsalmen kunta	Kittilän kunta
Hyvinkään kaupunki	Kiuruveden kaupunki
Hämeenkyrön kunta	Kokkolan kaupunki/Karleby stad
Iin kunta	Kolarin kunta
Iisalmen kaupunki	Korpilahden kunta
Iitin kunta	Korsholms kommun/Mustasaaren kunta
Ikaalisten kaupunki	Kotkan kaupunki
Ilmajoen kunta	Kouvolan kaupunki
Ilomantsin kunta	Kristiinankaupungin kaupunki/Kristinestads stad
Inarin kunta	Kuhmon kaupunki
Inkoon kunta/Ingå kommun	Kuopion kaupunki
Jalasjärven kunta	Kuusamon kaupunki
Joensuun kaupunki	Kuusankosken kaupunki
Jokioisten kunta	Lahden kaupunki
Joroisten kunta	Laitilan kaupunki
Joutsan kunta	Lapuan kaupunki
Joutsenon kunta	Laukaan kunta
Juankosken kaupunki	Lempäälän kunta
Jurvan kunta	Liedon kunta
Jämsän kaupunki	Limingan kunta
Järvenpään kaupunki	Lohjan kaupunki
Kaarinan kaupunki	Loimaan kaupunki
Kaavin kunta	Lopen kunta

Loviisan kaupunki
Merikarvian kunta
Mikkelin kaupunki
Muhoksen kunta
Muonion kunta
Mynämäen kunta
Mäntsälän kunta
Mäntyharjun kunta
Mäntän kaupunki
Naantalin kaupunki
Nilsiän kaupunki
Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Orimattilan kaupunki
Oriveden kaupunki
Oulaisten kaupunki
Oulun kaupunki
Paimion kaupunki
Paltamon kunta
Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Pellon kunta
Perniön kunta
Pielaveden kunta
Pietarsaaren kaupunki
Pihlajavesi
Pihlajavesi
Pohjan kunta/Pojo kommun
Porin kaupunki
Porvoon kaupunki
Posion kunta
Puumalan kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pälkäneen kunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Raision kaupunki
Rauman kaupunki
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Riihimäen kaupunki
Ristiinan kunta
Rovaniemen kaupunki
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Saarijärven kaupunki
Sallan kunta
Salon kaupunki
Savitaipaleen kunta
Seinäjoen kaupunki

Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sipoon kunta/Sibbo kommun
Sodankylän kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sotkamon kunta
Suolahden kaupunki
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Säkylän kunta
Tampereen kaupunki
Tervolan kunta
Teuvan kunta
Tohmajärven kunta
Toholammen kunta
Toijalan kaupunki
Tornion kaupunki
Turun kaupunki
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Uudenkaupungin kaupunki
Vaasan kaupunki/Vasa stad
Valkeakosken kaupunki
Valkealan kunta
Vammalan kaupunki
Vantaan kaupunki/Vanda stad
Varkauden kaupunki
Varpaisjärven kunta
Vilppulan kunta
Virtain kaupunki
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki

Kuntayhtymäjäsenet

Hämeenlinnan seudun kansalaisopiston
kuntayhtymä
Jyväskylän seudun kansalaisopiston
kuntayhtymä
Koillis-Pohjanmaan ammatillinen kuntayhtymä
Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä
Pieksämäen Seudun aikuisopiston kuntayhtymä

Opistolaisyhdistykset

Heinäveden kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Helsingin kaupungin suomenkielisen työväenopiston opistolaisyhdistys ry
Hollolan alueopiston opistolaisyhdistys ry
Hyrynsalmen kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Hämeenkyrön kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Ilmajoen kansalaisopiston oppilasyhdistys ry
Jokelan kansalaisopiston oppilaskunta ry
Jyväskylän maalaiskunnan kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Jyväskylän seudun kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Karjaan suomenkielisen kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Karkkilan työväenopiston toverikunta ry
Kolarin kansalaisopiston toverikunta ry
Kotkan Opistolaiset ry
Kuopion kansalaisopiston Opiskelijat ry
Lohjan työväenopiston opistolaisyhdistys ry
Nokian työväenopiston opiskelijat ry
Oulu-opiston Opiskelijat ry
Paimion kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Parkanon kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Pohjan työväenopiston oppilasyhdistys ry
Pudasjärven kansalaisopiston opistolaiskunta ry
Ranuan kansalaisopiston opistolaisyhdistys ry
Rauman kansalaisopiston Opistolaisyhdistys ry
Salon kansalaisopiston Opiskelijakunta ry
Seinäjoen-Nurmon opistolaiskunta ry
Tampereen työväenopiston opiskelijat ry
Turun työväenopiston opiskelijat ry
Uudenkaupungin kansalaisopiston toverikunta ry
Vaara-Karjalan kansalaisopiston opiskelijakunta ry
Vaasan työväenopiston opiskelijat ry

Varkauden kansalaisopiston opistolaiskunta ry

Opistopiirit

Uudenmaan opistopiiri

Osakeyhtiöt

Kiiminkijoen Opisto Oy

Yhdistykset ja säätiöt

Etelä-Karjalan Kansalaisopistosäätiö
Itä-Hämeen kansansivistystyön säätiö
Ahjolan Kannatusyhdistys ry
Auralan Kannatusyhdistys ry
Harjulan Setlementti ry
Jokelan kansalaisopiston Kannatusyhdistys ry
Jyränkölän Setlementti ry
Järviseudun Opiston Kannatusyhdistys ry
Kalliolan Kannatusyhdistys ry
Kansalaisopisto Jukolan Kannatusyhdistys ry
Koskelan Setlementti ry
Kymenlaakson Opiston Kannatusyhdistys ry.
Kyrönmaan opiston Kannatusyhdistys ry
Lievestuoreen Setlementti ry
Linnalan Setlementti ry
Otsolan Kannatusyhdistys ry
Rovalan Setlementti ry.
Toimelan Setlementti ry
Toimihenkilöjärjestöjen Opintoliitto TVO ry

Yhteisöt

Aikuiskouluttajien liitto ry AKOL